

gekre bukkantunk. Ezek közül a leggazdagabb a 23. számú volt.

ILON GÁBOR

385. Szombathely, Síp utca

(Vas megye) U, R

2005. június 27–28-án helyszíni szemlét tartottunk az Oladi-plató területére eső kábelfektető árok mentén (Hrsz.: 4423). A lelőhely nagysága kb. 2500×600 m, ennek egy részletét érinti a munkaárok. A lelőhelykomplexum az Oladi-plató és a Kozmán kívüli-dűlő területét jelenti, kb. az Oladi kilátótól a Parkerdei utca melletti vízbázis kútjáig. A munkaárok kb. 50 m-es szakaszán 6–8 késő neolitikus-réz kori objektumot találtunk.

Június 28. és július 4. között leletmentést végeztünk a Perint-patakot Ny-ról kísérő dombvonulat úgynevezett Oladi-platóján. A munkaárokban a 16614 helyrajzi számon tervezett út torkolati részén 4, a lengyeli II. avagy III. fázisra keltezhető gödröket vágtak át és pusztítottak el részben. A gödrök betöltéséből paticsot, őrlőkőtöredékeket, bakonyi radiolaritot és egy kis obszidiánpengét, valamint kerámiát (köztük pasztózus vörös festésű) tártunk fel.

Munkatárs: Vámos Gábor.

ILON GÁBOR

386. Szőlád, Kertek mögött

(Somogy megye) R, B, Ge, A

2005. március 21–24-én földmágneses vizsgálatokat végeztünk (Fluxgate-Gradiometer-FM36) a lelőhelyen, hogy a 2003-ban feltárt langobard sír környezetében feltételezhető temető nyomára bukkanjunk. A mintegy 2 ha-os terület átvizsgálása után a sír környezetében erőteljes mágneses anomáliák/foltok utaltak további régészeti objektumokra, de sírokat és települési objektumokat elkülöníteni nem sikerült. A területen végzett terepbejárás során rézkori, bronzkori és Kr. u. 6–7. századi cserepeket gyűjtöttünk.

Szeptember 1. és október 4. között a tavaszi földmágneses kutatás eredményei alapján feltételezett langobard temető hitelesítő feltárását végeztük. Az L-alakú, mintegy 500 m²-es felületen 12, Ny-ra tájolt langobard sír, 8 őskori objektum és egy késő avar kemence került elő. A feltárt 10 sír közül négyet kiraboltak. Három sírt a felszíni sírhalmok alakjára utaló kerek, kettőt négyszögletes árok vett körül. A 2,5–4,5 m mélyre ásott sírokba a halottakat ácsolt vagy fatörzskoporsókba temették. Az egyszerű aknasírok mellett a padkás sírok 1–2 m mélységben lépcsősen összeszűkültek, a padkára gerendákat helyeztek. A 13. sz. nagy körárkos sír K-i felébe a gerendákra egy egész lovat helyeztek, ez alatt a sírkamra oldalát deszkákkal borították. A fatörzskoporsóba eltemetett halottat erősen megbolygatták, a csontok és a leletek töredékes állapotban kerültek elő (spáta, mérleg serpenyője, besimított bikónikus edény, bepe-

csételt edény, terra sigillata, bronz nítsegek). A koporsó alját növényekkel bélelték, arra textíliát terítettek. A bolygatatlan sírokban lándzsa, kard, kés és egy esetben sarkantyú került elő. A 6. sz. bolygatatlan sírban aranyozott bronz pajzstövises csat és két pajzs alakú övrög-zítő, fésű és bőrsisakot díszítő vaddisznóagarak kerültek elő. A sírokban gyakori az edény és a szárnyas húsmelléklet. A halmos sírformák, a temetkezési rítus és a módszeres rablás egy magasabb társadalmi helyzetű népesség temetkezőhelyére utal.

A földmágneses kutatást és a régészeti feltárást az MTA Régészeti Intézete és a Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts (Frankfurt am Main) közösen végezte. Munkatársak: Skriba Péter, Koós István, Soós Eszter, Horváth Eszter, Szöllősi Szilvia, Bollók Ádám, Petkes Zsolt, Cifra Szabolcs, Kaszab-Olschewsky Tünde.

BELÉNYESY KÁROLY – FREEDEN, UTA VON – VIDA TIVADAR

387. Szögliget, Hosszútetői-barlang

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B

2005. szeptember 12–22. között folytattuk a barlang feltárását a nyitrai Régészeti Intézettel közösen. A terem bal oldali részének ásatását folytattuk, míg a jobb oldali részen maradandó tanúfalat hagytunk.

A barlang folyosóján a teremhez közeli részen 2003-ban sikerült elérni a többnyire már bolygatatlan Kyjatice-réteget. Idén itt egy jelentős ugyanilyen korú, többször megújított tüzelőhely került elő, nagy mennyiségű cserép- és állatcsontanyaggal. A tüzelőhely szintjével csaknem azonos mélységben olyan kőfeltöltéses réteget találtunk, mely nagy biztossággal keltezhető a késő bronzkori járósintnek. A tüzelőhely mellett két újabb aranykarika – a már ismert kincslelet újabb darabjai kerültek elő. A lelőhely természetes bolygatottsága rendkívül nagy mértékű.

A belső terem a csapadékos nyár következtében rosszul feltárható volt. A felső 60 cm-es réteg teljesen átforgatott. Kis mélységből egy – egyelőre a vastag rozsdá miatt nem keltezhető – vaskés került elő.

REZI-KATÓ GÁBOR

388. Szurdokpüspöki határa

(Nógrád megye) Pa, Ó, B, LT, Sza, Kö

2005. május 1. és november 30. között terepbejárást végeztünk a Zagyva-völgy két oldalán és a Zagyva-völgy K-i oldalán található hegylábi, domblábi területeken.

Alsó-Dolinka: A Zagyva bal teraszán, Alsó-Dolinka és Filimes területe között a vaddisznótúrásból késő bronzkori (Kyjatice), kelta és középkori kerámiát gyűjtöttünk (6. lh.).

Budai-domb: A Zagyva árteréből kiemelkedő teraszcsík tetején és lejtőjén őskori, szarmata és középkori kerámiát, fosszilis csontokat, kovaszilánkokat és megmunkált nyersanyagdarabokat gyűjtöttünk (4. lh.).

Derzsi-hegy: A Zagyva-völgy K-i oldalán álló, a környezetéből markánsan kiemelkedő, vízmosásokkal szabdalalt hegyen három lelőhelyet regisztráltunk (22–24. lh.). Pattintott kőeszköztöredékeket, szilánkokat, gyártási hulladékot, őskori és bronzkori (Kyjatice) kerámiát gyűjtöttünk.

Diófa-tábla: A Zagyva bal oldali teraszán a lejtőről kovagumót, szilánkokat és szilánkeszközt gyűjtöttünk (7. lh.). A terasz egy másik pontján, vízmosásokkal szabdalalt völgy mentén álló dombtetőn felső paleolit jellegű eszközöket, szilánkokat, gyártási hulladékot, magkövet, fosszilis csontdarabkát gyűjtöttünk (8. lh.).

Diós-patak völgye: A völgyben öt helyen is regisztráltunk lelőhelyet (9–12., 18. lh.), kettőt a völgy mentén álló dombtetőn és völgy felé eső lejtőjén, kettőt a hegylábi felszínen. Megmunkált nyersanyagdarabokat (limnikus kovaközeteket), eszköz- és magkötöredékeket, pattintott kőeszközöket és szilánkokat, fosszilis csontdarabkát, ékszercsigát, valamint bronzkori és középkori kerámiát gyűjtöttünk.

Horka: A 12. sz. lelőhelytől kb. 100 m-re az enyhén magasodó dombon pattintott kőeszközöket, szilánkokat, eszköztöredékeket, megmunkált nyersanyagdarabokat, fosszilis csontdarabkákat és középkori kerámiát találtunk; ez utóbbi a kőanyaggal együtt került elő a felszínen (13. lh.).

Hosszú-dűlő: A Zagyva jobb oldali teraszán két helyen is őskori kerámiát, pattintott kőeszköztöredéket, valamint recens fogzománctöredéket gyűjtöttünk (1–2. lh.).

Peres: A Zagyva jobb oldali teraszán őskori zúzalékos soványítású kerámiát, paticsot és kovaszilánkot gyűjtöttünk (3. lh.).

Tök-föld: Ebben a határrészben hét lelőhelyet regisztráltunk (14–17., 19–20., 28. lh.). A dombháti ill. domlábi felszínen pattintott kőeszközöket és töredékeiket, szilánkokat, megmunkált nyersanyagdarabokat, fosszilis csontdarabokat, kavicseszközöket, magköveket továbbá késő bronzkori kerámiát találtunk.

Városerdő: A Zagyva bal oldali teraszán, a település határán a Városerdő mellett vezető földút vonalában kovaszilánkokat és eszköztöredékeket, andeziteszköz töredékét és fosszilis csontdarabkákat gyűjtöttünk (5. lh.).

21. sz. lh.: A Zagyva-völgy K-i oldalán hatalmas kiterjedésű késő bronzkori (Kyjatice) lelőhelyet észleltünk, amelyen keresztül folyik a Diós-patak. A kerámia nagy számban és egyenletesen jelentkezett. A lelőhely különböző pontjain bronzkori és középkori kerámiát, őskori megtelepedésre utaló kovaleteket és andezit-szilánkot találtunk. A lelőhelyen keresztül Szurdokpüspökibe vezető mélyút oldalfalában késő bronzkori (Kyjatice) kerámiát és kovaleteket találtunk. 2005 nyarán a Kubinyi Ferenc Múzeum régészeti leletmentést végeztek, Árpád-kori kemencét tártak fel.

25. sz. lh.: A Zagyva-völgy K-i oldalán, a dombtetőn és a lejtős részeken nagy kiterjedésű őskori és esetleg őskori felszíni település nyomait figyeltük meg. A leletek – pattintott kőeszközök, szilánkok, magkövek, fosszi-

lis csontok – a felső paleolitikum korai szakaszához tarthatnak. A felszínen elszórtan középkori kerámiát is találtunk.

26. sz. lh.: A Zagyva-völgy K-i oldalán, a település feletti kis dombtetőn és a lejtőn pattintott kőeszközöket, szilánkokat, magkövet, gyártási hulladékot, megmunkált nyersanyagot, továbbá késő bronzkori, Árpád-kori fenékbélyeges és középkori kerámiát találtunk.

27. sz. lh.: A Zagyva-völgy K-i oldalán a dombtetőről és lejtőjéről pattintott kőeszközszilánkot, eszköztöredéket gyűjtöttünk, melyek egy része feltehetőleg felső paleolit jellegű. A kőanyagtól elkülönülve szórványosan késő bronzkori és középkori kerámiát is találtunk.

Konzulens: dr. Ringer Árpád.

Munkatársak: Gutay Mónika, Kerékgyártó Gyula.

RACZKY PÁL

389. Tarcal, Közös legelő

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B

Helyi lakos a Tarcal és Mezőzombor között egy kis dombon kőbaltát talált. A helyet Gulya- vagy Csordaszállásnak is nevezik.

2005. augusztus 16-án helyszíni szemlére a leletbejelentővel Tarcal felől közelítettük meg a lelőhelyet. Megállapítottuk, hogy a dombról ismeretlenek markolóval vittek el humuszt. A bolygatott területen egy emberi csontváz részeit találtuk, valamint cserepeket, paticsot, kagylódarabokat. Körbejártuk a kiemelkedést, melyet sűrűn benőtt a gyomnövényzet, de így is látszik, hogy árokkal vették körbe, a kiásott földet a dombra halmozták.

A leletanyagot neolit cserepek, obszidiánok alkotják, valamint a középső bronzkor hatvani kultúrájának cserepei és paticsok. Minden jel szerint az enyhe kiemelkedésen az újkőkorban megtelepedtek, majd a középső bronzkorban árokkal vették körül a telepet, illetve a dombot.

B. HELLEBRANDT MAGDOLNA

390. Tatabánya, Csákányos-pusztá

(Komárom-Esztergom megye) Á

2003-ban kezdtük meg az egykori Csákányegyház falu plébániatemplomának és a körülötte fekvő település régészeti feltárását. 2005. június 15. és augusztus 26. között a DK-i templombelső tártuk fel, valamint az épülettől K-re levő kisebb sáv sírjait. Az épület belső része a falak alapjait képező szálkőig bolygatott volt. Az újkori szakszerűtlen kutatások során a templom teljes padlózata megsemmisült, az épületen belül sírokat nem találtunk. A falakon kívül további ívsoros párkánytöredékeket találtunk, valamint jó néhány román kori ablakeret-töredéket, valamint a bejárati ajtó töredékeit, amely a DK-i falszakaszon volt. Talán az épület belsejében állt az a kőből faragott szenteltvíztartó, amelyet a falon kívüli omladékrétegben találtunk meg. Az épüle-